

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Warszawie

LWA – 4101-08-03/2012
P/12/094

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Warszawie
ul. Filtrowa 57, 02-056 Warszawa
T +48 22 444 57 72, F +48 22 444 57 62
lwa@nik.gov.pl
Adres korespondencyjny: Skr. poczt. P-14, 00-950 Warszawa 1

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli

P/12/094 – Profilaktyka narkomanii w szkołach

Jednostka
przeprowadzająca
kontrolę

Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Warszawie

Kontroler

Ilona Bożek, starszy inspektor kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr 84268 z dnia 9 października 2012 r.

(dowód: akta kontroli str. 1-2)

Jednostka
kontrolowana

Zespół Szkół Spożywczych i Hotelarskich w Radomiu, ul. Armii Ludowej 1, 26-600 Radom (zwany dalej *Zespołem Szkół* lub *Szkołą*)

Kierownik jednostki
kontrolowanej

Radosław Starczewski, Dyrektor Zespołu Szkół Spożywczych i Hotelarskich w Radomiu (zwany dalej *Dyrektorem Zespołu Szkół*)

(dowód: akta kontroli str. 4-5)

II. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena ogólna

Najwyższa Izba Kontroli ocenia negatywnie¹ opracowanie Szkolnego Programu Profilaktyki obowiązującego w Zespole Szkół w latach szkolnych 2010/2011 i 2011/2012 oraz sposób przeprowadzenia ewaluacji programu w zakresie profilaktyki narkomanii, natomiast pozytywnie, mimo stwierdzonych nieprawidłowości – realizację w ww. okresie zadań z zakresu profilaktyki narkomanii.

Uzasadnienie
oceny ogólnej

W Szkole opracowano szkolny program profilaktyki (zwany dalej również SPP lub Programem), jednakże niektóre z jego elementów zostały, w ocenie NIK, przygotowane w sposób nierzetelny. Świadczą o tym m.in.: brak mierników, które służyłyby ocenie stopnia realizacji celów oraz efektów działań², sformułowanie części działań w sposób niejednoznaczny, niepozwalający na dokonanie w sposób rzetelny i wiarygodny oceny ich skuteczności, niewskazanie populacji, do których działania profilaktyczne były skierowane oraz niewskazanie osób odpowiedzialnych za ewaluację Programu.

NIK ocenia pozytywnie fakt podejmowania przez Szkołę szeregu działań profilaktycznych. Działania te, prowadzone w ramach profilaktyki uniwersalnej, objęły około 80% uczniów. Jednocześnie uwagi NIK dotyczą braku koordynacji działań, co prowadziło w konsekwencji do sytuacji, iż niektóre z nich trafiały kilkakrotnie do tej samej grupy uczniów, z kolei inne grupy uczniów nie były nimi w ogóle objęte.

Szkoła nie dokonywała pełnej ewaluacji SPP. Sprawozdania z realizacji Programu dotyczyły głównie jego rzeczowego wykonania, nie zawierały natomiast oceny skuteczności podejmowanych działań, a także stopnia realizacji zaplanowanych

¹ Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna. Jeżeli sformułowanie oceny ogólnej według proponowanej skali byłoby nadmiernie utrudnione, albo taka ocena nie dawałaby prawdziwego obrazu funkcjonowania kontrolowanej jednostki w zakresie objętym kontrolą, stosuje się ocenę opisową, bądź uzupełnia ocenę ogólną o dodatkowe objaśnienie

² W zakresie profilaktyki narkomanii prowadzonej w ramach celu SPP: „Uświadomienie zagrożeń płynących z używania środków odurzających jak i uzależniających”.

w SPP celów. Brak pełnej wiedzy na temat skuteczności realizowanego SPP nie pozwala na rzetelne planowanie działań w obszarze profilaktyki narkomanii w kolejnych latach.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Planowanie działań z zakresu profilaktyki narkomanii

1.1. Szkolny Program Profilaktyki

Opis stanu
faktycznego

Zgodnie z załącznikami nr 4 i 5 do rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 23 grudnia 2008 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół³, działalność edukacyjna szkoły jest określona m.in. przez program profilaktyki dostosowany do potrzeb rozwojowych uczniów oraz potrzeb danego środowiska, obejmujący wszystkie treści i działania o charakterze profilaktycznym.

Podejmowanie działań wychowawczych i profilaktycznych wynikających z programu wychowawczego szkoły i programu profilaktyki należało – na podstawie § 90 pkt. 4 Statutu Zespołu Szkół - do zadań pedagoga szkolnego.

(dowód: akta kontroli str. 37-38)

Obowiązujący w kontrolowanym okresie, tj. w latach szkolnych 2010/2011 i 2011/2012, Szkolny Program Profilaktyki został opracowany przez powołany przez Dyrektora zespół ds. szkolnego programu profilaktyki, w skład którego weszło ośmiu nauczycieli, dwóch pedagogów oraz przedstawiciel Rady Rodziców. Pedagogzy - Agata Kielbiowska i Ewa Duda odbyły w 2002 r. szkolenie z konstruowania programów profilaktycznych zorganizowane przez Kuratorium Oświaty w Warszawie Delegaturę w Radomiu.

(dowód: akta kontroli str. 115-125)

W okresie objętym kontrolą w Szkole funkcjonował jeden SPP opracowany na lata szkolne 2009/2010-2012/2013. Zgodnie z art. 54 ust. 2 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty⁴ oraz z § 74 Statutu Szkoły, Program został uchwalony przez Radę Rodziców w dniu 17 września 2009 r. w porozumieniu z Radą Pedagogiczną⁵.

W kontrolowanym okresie Program był modyfikowany i zatwierdzany przez Radę Pedagogiczną, odpowiednio: na rok szkolny 2010/2011 – w dniu 31 sierpnia 2010 r., na rok szkolny 2011/2012 – w dniu 29 sierpnia 2011 r., o czym Rada Rodziców była informowana na zebraniach odbywających się na początku roku szkolnego⁶.

Dokonywane w SPP modyfikacje polegały na uzupełnieniu harmonogramów o nowe działania, m.in. w zakresie profilaktyki narkomanii w roku szkolnym 2010/2011 dodano realizację programu „Dopalacze – legalne zagrożenie dla każdego”, natomiast w roku szkolnym 2011/2012 w ramach działań sprzyjających zapewnieniu bezpieczeństwa młodzieży przewidziano dla klas pierwszych zapoznanie się z funkcjonowaniem Policijnej Izby Dziecka Komendy Miejskiej Policji w Radomiu, połączone z prelekcją dotyczącą odpowiedzialności nieletnich za popełnianie czynów karalnych i wykroczenia przeciwko porządkowi publicznemu. Diagnoza środowiska szkolnego, cele Programu oraz założone efekty nie ulegały zmianom.

(dowód: akta kontroli str. 22, 46-114)

³ Dz.U. z 2009 r. Nr 4, poz. 17.

⁴ Dz.U. z 2004 r. Nr 256, poz. 2572 ze zm.

⁵ Rada pedagogiczna zatwierdziła opracowany SPP w dniu 27 sierpnia 2009 r.

⁶ Zebrania odbyły się w dniach: 9 września 2010 r. (rok szkolny 2010/2011), 15 września 2011 r. (rok szkolny 2011/2012).

Koordinacja programu powierzona została pedagogom szkolnym: Ewie Dudzie i Agacie Kielbiowskiej.

(dowód: akta kontroli str. 47, 69, 90, 115-116)

W programie nie wskazano osób odpowiedzialnych za dokonywanie jego ewaluacji.

Z wyjaśnień złożonych przez Agatę Kielbiowską wynika m.in., że w ramach koordynowania Programu pedagodzy prowadzili jego systematyczną ewaluację poprzez obserwację środowiska szkolnego, analizę realizowanych zadań, bieżące rozmowy z członkami zespołu ds. SPP i wychowawcami.

(dowód: akta kontroli str. 47-110, 132, 271-276)

Szkolny Program Profilaktyki został oparty na diagnozie środowiska szkolnego, którą przeprowadzono na podstawie: rozmów i obserwacji uczniów na zajęciach lekcyjnych i pozalekcyjnych, informacji nauczycieli o bieżących problemach wychowawczych, rozmów z rodzicami, dokumentacji szkolnej (w tym dzienników lekcyjnych), informacji z instytucji współpracujących ze szkołą, opinii uczniów wyrażanych m.in. przez członków samorządu uczniowskiego.

Do opracowania diagnozy występujących zachowań problemowych wykorzystano również wyniki ankiet przeprowadzonych wśród uczniów i rodziców w roku szkolnym 2008/2009.

(dowód: akta kontroli str. 49-50, 131-132, 136-150)

W diagnozie środowiska szkolnego zamieszczonej w SPP, wśród zachowań problemowych występujących wśród uczniów Szkoły, wskazano podejmowanie zachowań ryzykownych (w tym używanie środków psychoaktywnych).

Działania z zakresu profilaktyki narkomanii zostały ujęte w SPP w szerokim kontekście profilaktyki uzależnień obejmującym: palenie papierosów, spożywanie alkoholu, używanie środków psychoaktywnych, wczesną inicjację seksualną. Działania te przewidziano do realizacji w ramach celu: „uświadomienie zagrożeń płynących z używania środków odurzających, jak i uzależniających”. SPP przewidywał również realizację działań wzmacniających pożądane podstawy takie jak: asertywność, rozwiązywanie konfliktów, samokontrola.

Adresatami programu byli uczniowie Zespołu Szkół. Jako realizatorów programu wskazano nauczycieli, pedagogów szkolnych i rodziców.

W SPP określono zadania szkolnej profilaktyki, podzielone na trzy grupy adresatów, tj. uczniów, rodziców i społeczność lokalną oraz nauczycieli. W ramach każdego zadania wskazano działania i sposoby ich realizacji (np. lekcje wychowawcze, zapoznanie uczniów z dokumentami szkolnymi, spotkania z przedstawicielami Policji) oraz osoby odpowiedzialne za realizację, tj. wychowawców, pedagoga szkolnego, dyrektora, nauczycieli.

(dowód: akta kontroli str. 47-110)

W zakresie działań skierowanych do uczniów, profilaktyka uzależnień (w tym narkomanii) miała być realizowana głównie w ramach zadania pn. „Edukacja dotycząca zagrożeń związanych z podejmowaniem zachowań ryzykownych typu: palenie tytoniu, używanie alkoholu, środków psychoaktywnych, wczesna inicjacja seksualna, zagrożenia płynące z Internetu”. Zadanie to miało być realizowane poprzez:

1. lekcje wychowawcze o tematyce uzależnień,
2. informacje w gablocie pedagoga szkolnego,
3. rozprowadzanie ulotek na temat uzależnień wśród uczniów i rodziców,

4. zajęcia profilaktyczne „Narkotyki albo życie – wybór należy do ciebie” (elementy),
5. filmy edukacyjne,
6. współpracę z Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną, Policją, stowarzyszeniem KARAN itp.,
7. realizację programu „Dopalacze – legalne zagrożenie dla każdego” – konspekt na jedną jednostkę lekcyjną.

Jako odpowiedzialnych za realizację ww. działań, SPP wskazywał: wychowawców, dyrektora szkoły, pedagoga szkolnego i nauczycieli.

W SPP nie określono w sposób precyzyjny adresatów poszczególnych działań (adresatami byli wszyscy uczniowie Szkoły bez wskazania grup wiekowych oraz grup uczniów w zależności od zachowań ryzykownych). Nie określono również terminów ich realizacji.

(dowód: akta kontroli str. 60-63, 81-84, 102-105)

Ponadto w ramach zadania pn. „Podejmowanie działań sprzyjających zapewnieniu bezpieczeństwa młodzieży” przewidziano zajęcia dla klas pierwszych nt. „Odpowiedzialność nieletnich za popełnianie czynów karalnych oraz wykroczenia popełniane przeciw porządkowi publicznemu”, które począwszy od roku szkolnego 2011/2012 miały być realizowane w ramach wizyt w Policyjnej Izbie Dziecka Komendy Miejskiej Policji w Radomiu. Szeroko ujęta tematyka spotkań, mająca na celu uświadomienie uczniom odpowiedzialności przed prawem i współodpowiedzialności za spokój i porządek w szkole, obejmowała również problematykę związaną z konsekwencjami zażywania i rozprowadzania narkotyków.

(dowód: akta kontroli str. 81, 102, 117, 120, 125-129, 132-133)

Dodatkowo, elementy profilaktyki narkomanii zostały uwzględnione w przewidzianym do realizacji w ramach zadania pn. „Propagowanie zdrowego stylu życia” programie pt. „Żyję bez ryzyka AIDS”, który wskazywał jako jedną z dróg zakażenia m.in. zażywanie narkotyków.

(dowód: akta kontroli str. 83-84, 104-105, 132-133, 184)

Do realizacji celu w zakresie profilaktyki narkomanii, SPP nie przewidywał wykorzystania programów profilaktycznych o potwierdzonej skuteczności (np. zamieszczonych w Banku Programów Profilaktycznych Ośrodka Rozwoju Edukacji⁷ (zwanego dalej „ORE”), EMCDDA⁸ lub rekomendowanych przez Krajowe Biuro ds. Przeciwdziałania Narkomanii.

W ocenie pedagogów szkolnych nie było potrzeby sięgania po programy rekomendowane, gdyż materiały, którymi szkoła dysponuje, są wystarczające i pochodzą ze źródeł wiarygodnych, tj. ulotki z Sanepidu, programy i konspekty z Katolickiego Ruchu Antynarkotycznego KARAN.

(dowód: akta kontroli str. 133)

W harmonogramie działań skierowanych do rodziców i społeczności lokalnej przewidziano zadanie pn. „Dostarczanie informacji o sposobach rozpoznawania wszelkich zagrożeń u swoich dzieci, a także doskonalenie umiejętności wychowawczych”, w ramach którego profilaktyka narkomanii miała być realizowana przede wszystkim przez opracowanie dla rodziców ulotek informacyjnych na temat szkodliwości środków uzależniających. Ponadto przewidziano m.in. włączanie

⁷ Wykaz rekomendowanych programów profilaktycznych zamieszczony na stronie internetowej Ośrodka Rozwoju Edukacji www.ore.edu.pl (załącznik Wydziału ORE Wychowania i Profilaktyki → Wychowanie i profilaktyka → Programy profilaktyczne).

⁸ Europejskie Centrum Monitorowania Narkotyków i Narkomanii.

rodziców do zajęć organizowanych na terenie szkoły , opracowywanie informacji dla rodziców oraz zapoznanie rodziców z ofertą Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej.

Harmonogram nie przewidywał prowadzenia przez Szkołę warsztatów czy szkoleń dla rodziców w zakresie działań profilaktycznych, w tym obejmujących profilaktykę narkomanii, gdyż, jak wynika z wyjaśnień pedagoga szkolnego, rodzice nie są zainteresowani taką formą współpracy. Działania profilaktyczne ograniczono do informowania na zebraniach z wychowawcami, rozdawania ulotek, itp.

(dowód: akta kontroli str. 85, 106, 133-134)

Do działań skierowanych do nauczycieli zaliczono: szkolenia nauczycieli w zakresie pomocy psychologiczno-pedagogicznej, profilaktycznej; budowanie konsekwentnej polityki szkolnej wobec uczniów sprawiających kłopoty wychowawcze, wprowadzenie do programów nauczania metod i treści profilaktycznych – m.in. poprzez programy wychowawcze dla klas konstruowane z założeniami programu profilaktycznego; angażowanie rodziców i opiekunów do współdziałania – m.in. poprzez włączanie rodziców do działań profilaktycznych.

(dowód: akta kontroli str. 86, 107)

W zakresie profilaktyki SPP wskazywał, oprócz działań z poziomu profilaktyki uniwersalnej (pierwszorzędowej), ogólne zasady interwencji w przypadkach uczniów szczególnie zagrożonych. Szczególną rolę przypisano wychowawcy, do którego należało (w przypadku stwierdzenia, że uczeń jest szczególnie zagrożony – w szczególności ma za sobą już pierwsze doświadczenia w zakresie zachowań ryzykownych) nawiązanie kontaktu z rodzicami i pedagogiem szkolnym, wskazywanie odpowiedniego specjalisty, pomoc w organizacji pierwszego kontaktu z nim, motywowanie do podjęcia leczenia i terapii.

(dowód: akta kontroli str. 71, 87, 92, 108)

SPP zakładał prowadzenie ewaluacji programu, poprzez rozmowy z nauczycielami i rodzicami, semestralne analizy wyników nauczania i frekwencji, sprawozdania z pracy wychowawców klas, sprawozdania z pracy pedagoga szkolnego, obserwację zachowań i analizę dokumentów.

SPP nie zawierał mierzalnych wskaźników pozwalających obiektywnie ocenić stopień realizacji określonych w nim celów, a także stopień osiągnięcia efektów przewidzianych do realizacji działań.

Na koniec każdego roku szkolnego pedagodzy sporządzali sprawozdania z realizacji Programu, w których przedstawiali zrealizowane działania profilaktyczne, również w zakresie profilaktyki narkomanii, oraz wnioski do dalszej pracy wychowawczo-profilaktycznej.

Żadne ze sprawozdań nie zawierało oceny skuteczności podejmowanych działań, a także stopnia realizacji zakładanych w SPP celów. Sprawozdania dotyczyły głównie rzeczowej realizacji Programu i zawierały opis przeprowadzonych w roku szkolnym działań profilaktycznych i wychowawczych. Sformułowane w sprawozdaniach wnioski: „doskonalenie prac wychowawców klas”, „konsekwencja w egzekwowaniu przepisów szkolnych, a przede wszystkim frekwencji”, „usprawnienie współpracy wychowawcy klasy z rodzicami uczniów” nie wynikały z treści sprawozdań. Wnioski te były corocznie powtarzane.

(dowód: akta kontroli str. 87-88, 108-109, 271-276)

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

Ustalone
nieprawidłowości

1. Niektóre z elementów SPP zostały opracowane w sposób nierzetelny. Świadczą o tym m.in.:

- brak mierników, które służyłyby ocenie stopnia realizacji celów oraz efektów działań (w efekcie brak mierzalnego celu oraz mierzalnych efektów działań ujętych w SPP⁹),

- sformułowanie części działań (tj. informacje w gablocie pedagoga, filmy edukacyjne, rozprowadzanie ulotek) niejednoznacznie i ogólnikowo, co nie pozwalało w sposób rzetelny i wiarygodny dokonać oceny ich skuteczności,

- brak określenia w sposób precyzyjny adresatów poszczególnych działań (w szczególności „Narkotyki albo życie” oraz „Dopalacze – legalne zagrożenie dla każdego”) - adresatami byli wszyscy uczniowie Szkoły bez wskazania grup wiekowych), brak terminów realizacji działań. Skutkiem braku jednoznacznego określenia adresatów było to, iż niektóre z nich trafiały kilkakrotnie do tej samej grupy uczniów, z kolei inne grupy uczniów nie były nimi w ogóle objęte.

- niewskazanie osób odpowiedzialnych za ewaluację Programu.

2. Szkoła nie prowadziła pełnej ewaluacji SPP. Przeprowadzana ewaluacja dotyczyła głównie rzeczowego wykonania Programu, nie zawierała natomiast oceny skuteczności podejmowanych działań, a także stopnia realizacji zaplanowanych w SPP celów. W ocenie NIK, celem ewaluacji powinno być dokonanie oceny wartości programu i udzielenie odpowiedzi na pytania dotyczące programu – np. kontynuacji zadań lub rezygnacji z niektórych z nich. Jest to niezbędne do rzetelnej oceny jego funkcjonowania i planowania działań profilaktycznych na kolejne lata szkolne.

Uwagi dotyczące
badanej działalności

1. NIK zwraca uwagę na fakt, iż żadne z zaplanowanych w SPP działań nie było działaniem o potwierdzonej skuteczności, a ponadto część z nich została sformułowana w sposób ogólnikowy i niejednoznaczny, niepozwalający w sposób rzetelny i wiarygodny dokonać oceny ich skuteczności, niedający gwarancji dotarcia do szerokiej grupy uczniów.

Propozycje działań o potwierdzonej skuteczności stanowią m.in. działania rekomendowane przez Ośrodek Rozwoju Edukacji, Krajowe Biuro do Spraw Przeciwdziałania Narkomanii, EMCDDA.

2. Przygotowana dla klas pierwszych imienna ankieta informacyjno-wychowawcza, mająca na celu zdiagnozowanie sytuacji środowiskowej każdego ucznia rozpoczynającego naukę w Zespole Szkół, może nie stanowić wiarygodnego narzędzia w zakresie diagnozy zagrożenia narkotykami, z uwagi na penalizację czynów związanych z posiadaniem i rozprowadzaniem środków odurzających. Imienne wypełnianie ankiet może powodować, że uczniowie będą ukrywać fakt kontaktu z narkotykami. Wiarygodność uzyskanych informacji w tym zakresie w większym stopniu zapewnia anonimowość ankiet.

(dowód: akta kontroli str. 133, 163)

1.2. Plany doskonalenia nauczycieli

Opis stanu
faktycznego

Programy doskonalenia nauczycieli na lata szkolne objęte kontrolą nie przewidywały szkoleń w zakresie profilaktyki narkomanii, gdyż wg oświadczenia Dyrektora, nauczyciele nie zgłaszali zapotrzebowania w tym zakresie, jak również wnioski z ewaluacji wewnętrznej i nadzoru pedagogicznego nie wskazywały takiej potrzeby.

⁹ W zakresie profilaktyki narkomanii prowadzonej w ramach celu SPP: „Uświadomienie zagrożeń płynących z używania środków odurzających jak i uzależniających”.

(dowód: akta kontroli str. 201)

W planie nadzoru pedagogicznego na rok szkolny 2010/2012 przewidziano szkolenie Rady Pedagogicznej na temat bezpieczeństwa na terenie szkoły, ładu i porządku oraz odpowiedzialności nauczycieli (I semestr). Szkolenie zostało przeprowadzone 30 marca 2012 r. przez metodyka Mazowieckiego Ośrodka Doskonalenia Nauczycieli. Udział w nim wzięła cała Rada Pedagogiczna. Koszty, jakie poniosła Szkoła z tego tytułu, wyniosły 360 zł.

(dowód: akta kontroli str. 188-193, 206-214, 225, 230-234)

Ponadto Dyrektor Szkoły, na posiedzeniu Rady Pedagogicznej w dniu 3 listopada 2010 r., w ramach omawiania reformy prawa oświatowego planowanej na rok szkolny 2012/2013 zapoznał nauczycieli ze zmianami w zakresie poszerzenia pomocy pedagogiczno-psychologicznej.

(dowód: akta kontroli str. 212-216, 225)

W planie nadzoru pedagogicznego na rok szkolny 2011/2012 przewidziano szkolenie Rady Pedagogicznej na temat organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej zgodnie z nowym rozporządzeniem (II semestr). Szkolenie zostało przeprowadzone 7 marca 2012 r. przez metodyka Radomskiego Ośrodka Doskonalenia Nauczycieli i objęło wszystkich nauczycieli. Szkoła nie poniosła kosztów w związku ze zorganizowanym szkoleniem.

(dowód: akta kontroli str. 194-200, 206-208, 217-219, 225, 230-234)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

1.3. Procedury postępowania w sytuacjach szczególnych zagrożeń

Opis stanu
faktycznego

Strategia działań wychowawczych i zapobiegawczych oraz interwencyjnych wobec dzieci i młodzieży zagrożonych uzależnieniem, o której mowa w § 10 rozporządzenia w sprawie szczegółowych form działalności wychowawczej i zapobiegawczej wśród dzieci i młodzieży zagrożonych uzależnieniem, nie została w Zespole Szkół opracowana. Statut Szkoły nie przewidywał utworzenia ww. strategii.

Dyrektor Zespołu Szkół pan Radosław Starczewski wyjaśnił m.in., że bieżąca analiza sytuacji wychowawczej dokonywana w trakcie zespołów wychowawczych nie wykazała występowania problemu z narkotykami. Zdaniem Dyrektora działania określone w dokumentach normujących pracę szkoły - m.in. w programie wychowawczym, programie profilaktyki, procedurach kryzysowych, w sposób wystarczający zabezpieczają potrzeby szkoły z zakresu profilaktyki narkomanii.

(dowód: akta kontroli str. 6-45, 117-120)

W Szkole opracowano niektóre elementy strategii, wymienione we wskazanym przepisie. W okresie objętym kontrolą w Szkole funkcjonowały:

- procedury postępowania w sytuacjach szczególnych zagrożeń, w tym związanych ze środkami odurzającymi i substancjami psychotropowymi,
- procedury współpracy z rodzicami w zakresie działań wychowawczych i zapobiegawczych, prozdrowotnych oraz interwencyjnych.

(dowód: akta kontroli str. 240-256, 263-270)

Procedury postępowania w sytuacjach szczególnych zagrożeń były zgodne z Procedurami postępowania nauczycieli i metodami współpracy szkół z Policją

w sytuacjach zagrożenia dzieci oraz młodzieży przestępczością i demoralizacją, w szczególności: narkomanią, alkoholizmem, prostytutką¹⁰.

(dowód: akta kontroli str. 240-256)

Powoływany corocznie przez Dyrektora Szkolny Zespół Kryzysowy dokonywał przeglądu procedur i wobec braku zastrzeżeń zatwierdzał Procedury na kolejny rok szkolny.

(dowód: akta kontroli str. 257-262)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia negatywnie działalność w badanym obszarze, ze względu na opracowanie niektórych z elementów SPP w sposób nierzetelny oraz brak pełnej ewaluacji SPP.

2. Wdrażanie działań z zakresu profilaktyki narkomanii

2.1. Realizacja działań profilaktycznych

Opis stanu
faktycznego

1. W okresie objętym kontrolą Szkoła realizowała skierowane do uczniów zadanie: „Edukacja zagrożeń związanych z podejmowaniem zachowań ryzykownych (...)”¹⁰. Realizacja zadania odbywała się przy pomocy działań przewidzianych w SPP:

W ramach przedmiotu „Wychowanie do życia w rodzinie” (zwanego dalej „WDŻ”) prowadzono zajęcia profilaktyczne pn. „Narkotyki albo życie” oraz „Dopalacze – legalne zagrożenie dla każdego”. Zajęcia były prowadzone przez dwóch nauczycieli – Agatę Kielbiowską i Teresę Piątek.

(dowód: akta kontroli str. 116, 277-280, 299-300, 316-323)

Zajęcia pn. „Narkotyki albo życie” zaplanowane zostały do zrealizowania w klasach pierwszych. Przeprowadzane były w oparciu o program opracowany przez Stowarzyszenie KARAN, który był realizowany w całym Radomiu w latach 2007-2010. Pomimo, że program ten zakończony został w listopadzie 2010 r., Szkoła nie zrezygnowała z jego prowadzenia, gdyż, jak wyjaśniła Agata Kielbiowska, cieszył się dużym zainteresowaniem uczniów pod względem treści i formy prowadzenia zajęć.

Prowadzone w latach 2010/2011 i 2011/2012 zajęcia wykorzystywały niektóre z elementów programu. Zrezygnowano z przeprowadzania ankiet wstępnych i ewaluacyjnych oraz scenek psychodramowych, natomiast wzbogacono je o wysłuchanie nagrania wykładu „BODEK” Neofita pt. „O tym jak narkotyki i dragi zmieniają i niszczą życie, o tym jak wybierać życie a nie śmierć”.

Treści zawarte w programie miały pozwolić uczniom zdobyć umiejętność rozpoznawania poszczególnych faz uzależnienia i ich symptomów, poszerzyć wiedzę na temat przyczyn sięgania i zażywania narkotyków oraz nabyć umiejętności odmawiania i radzenia sobie z presją grupy, oraz uzyskać wiedzę dotyczącą podstawowych form pomocy osobom uzależnionym i zagrożonym uzależnieniem. Na zajęciach wykorzystywano takie metody, jak: „burza mózgów”, elementy treningu umiejętności prospołecznych oraz treningu wnioskowania moralnego.

(dowód: akta kontroli str. 133, 324-337, 346-349, 372-394)

Przewidziane pierwotnie na 3 spotkania, zajęcia przeprowadzano głównie w ciągu jednej jednostki lekcyjnej. I tak:

¹⁰ Modelowe procedury postępowania nauczycieli opracowane w ramach jednego z modułów Krajowego Programu Zapobiegania Niedostosowaniu Społecznemu i Przestępczości wśród Dzieci i Młodzieży.

- w roku szkolnym 2010/2011 – w trzech klasach pierwszych (na 11 klas) oraz w dwóch klasach drugich, łącznie na 6 godzinach lekcyjnych,
- w roku szkolnym 2011/2012 – w 10 klasach pierwszych (na 12 klas) i jednej klasie drugiej, łącznie na 11 godzinach lekcyjnych.

(dowód: akta kontroli str. 279-280, 298-300, 316-323)

Wprowadzone do SPP w roku szkolnym 2010/2011 zajęcia pt. „Dopalacze – legalne zagrożenie dla każdego” oparte były na konspekcie opracowanym przez Stowarzyszenie „KARAN” przewidzianym na jedną jednostkę lekcyjną. Konspekt zawierał treści wprowadzające problem „nowych narkotyków” i skutków ich zażywania poprzez dyskusję, metodę „burzy mózgów” oraz przedstawienie świadectw osób, które zażywały dopalacze.

W roku szkolnym 2010/2011, z uwagi na nowe treści profilaktyczne i ogólnopolską kampanię informacyjną, zajęcia skierowane były do wszystkich klas Zespołu Szkół. W kolejnym roku zajęcia skierowano do klas pierwszych.

(dowód: akta kontroli str. 167-177, 274-275, 376-381, 390-394)

Wg zapisów w dziennikach lekcyjnych, zajęcia w zakresie eliminacji skutków zjawiska dopalaczy w roku szkolnym 2010/2011 zostały przeprowadzone w 22 klasach (na 38 wszystkich klas), łącznie na 26 godzinach lekcyjnych. W roku szkolnym 2011/2012 zajęcia w tej formie przeprowadzono w jednej klasie pierwszej (na 12 klas).

(dowód: akta kontroli str. 279-323)

Wychowawcy w ramach profilaktyki uniwersalnej prowadzili w klasach na godzinach wychowawczych zajęcia na tematy związane z zagrożeniami narkotykami. Do zajęć wykorzystywano filmy dostępne w gabinecie pedagoga szkolnego oraz artykuły prasowe i materiały z Internetu.

Profilaktyka uniwersalna prowadzona przez wychowawców objęła w roku szkolnym 2010/2011 – 17 (na 38) klas, w ramach 20 godzin lekcyjnych, w roku szkolnym 2011/2012 – 13 (na 39) klas, w ramach 17 godzin lekcyjnych.

(dowód: akta kontroli str. 281-323)

Ponadto, w ramach zajęć dydaktycznych z przedmiotu „przysposobienie obronne”¹¹, nauczyciele zrealizowali we wszystkich klasach pierwszych temat „Zagrożenia bezpieczeństwa osobistego”, który obejmował elementy tematyki narkomanii i zagrożeń płynących z uzależnień.

Zajęcia obejmujące elementy profilaktyki narkomanii zostały również przeprowadzone w klasach drugich i trzecich, przez nauczycieli biologii w ramach zajęć tego przedmiotu¹².

(dowód: akta kontroli str. 351-359)

Ogółem, działaniami z zakresu uniwersalnej profilaktyki narkotykowej prowadzonymi przez Szkołę we własnym zakresie, w roku szkolnym 2010/2011 zostało objętych 31 klas, co stanowi 81,6% wszystkich klas. Natomiast w roku szkolnym 2011/2012 działaniami objęto łącznie 76,9% wszystkich klas, tj. 30 spośród 39 klas.

(dowód: akta kontroli str. 279-323, 351-358, 360-365)

Uczniowie klas pierwszych uczestniczyli w prelekcjach dotyczących odpowiedzialności nieletnich za czyny karalne i wykroczenia przeciwko porządkowi publicznemu, przeprowadzonych przez przedstawicieli Policji: w roku 2010/2011 –

¹¹ Zajęcia prowadzone w oparciu o podręcznik „Przysposobienie obronne” W. Goniewicz, Wydawnictwo „OPERON”

¹² Zajęcia prowadzone w oparciu o podręcznik „Biologia 1. Zakres podstawowy”. W. Lewiński i inni, Wydawnictwo OPERON

w ramach zajęć lekcyjnych na terenie szkoły, natomiast w roku szkolnym 2011/2012 – w ramach wyjść do Policyjnej Izby Dziecka Komendy Miejskiej Policji w Radomiu.
(dowód: akta kontroli str. 346-350)

2. Opracowany w ramach SPP harmonogram działań skierowanych na nauczycieli przewidywał m.in. szkolenie nauczycieli w zakresie pomocy psychologiczno-pedagogicznej, profilaktycznej poprzez: organizowanie szkoleń Rady Pedagogicznej; samodoskonalenie, samokształcenie nauczycieli wg własnych potrzeb – opracowanie literatury przedmiotu oraz wewnątrzszkolne wzajemne dzielenie się swoimi wiadomościami i umiejętnościami.

(dowód: akta kontroli str. 86, 107)

Zgodnie z obowiązującymi w kontrolowanym okresie programami doskonalenia nauczycieli Zespołu Szkół, wewnątrzszkolne doskonalenie nauczycieli było koordynowane na bieżąco w ramach działających w szkole komisji przedmiotowych oraz poprzez szkolenia doraźne, wynikające z bieżących potrzeb, prowadzone podczas spotkań Rady Pedagogicznej, a także podczas prowadzonych przez nauczycieli lekcji otwartych i koleżeńskich i konsultacji z pedagogiem szkolnym.

(dowód: akta kontroli str. 185-187)

Plany pracy komisji przedmiotowych na lata szkolne 2010/2011 i 2011/2012 nie przewidywały szkoleń w zakresie profilaktyki, w tym profilaktyki narkomanii.

(dowód: akta kontroli str. 202)

W celu samodoskonalenia nauczycieli – wychowawców, pedagodzy szkolni opracowali wykaz podręczników i materiałów dotyczących profilaktyki, w tym obejmujących profilaktykę uzależnień i narkomanii.

(dowód: akta kontroli str. 203-205)

W 2011 roku trzech pracowników odbyło szkolenia w zakresie problematyki narkomanii: Agata Kielbiowska – pedagog szkolny – konferencja zorganizowana przez SANEPID w Radomiu pt. „Zagrożenia związane z używaniem nowych narkotyków – tzw. dopalaczy”; Ewa Duda – pedagog szkolny – w ramach VI Międzynarodowej Konferencji „Stop przemocy w społeczeństwie” wzięła udział w warsztatach dotyczących rozpoznawania zachowań narkotykowych i dopalaczowych oraz zasad postępowania z osobami znajdującymi się pod wpływem narkotyków i dopalaczy oraz Iwona Ziemnicka – nauczyciel – warsztaty metodyczne dla kuratorów sądowych pt. „Dopalacze, narkotyki i paranarkotyki – rozpoznawanie zachowań, zasady postępowania”.

Szkoła nie poniosła żadnych wydatków w związku z odbyciem ww. szkoleń.

(dowód: akta kontroli str. 206-208, 225-226, 230-239)

Ponadto Agata Kielbiowska rozpoczęła w październiku 2012 r. kurs w systemie e-learning pn. „Profilaktyka uzależnień”. Koszt kursu w wysokości 220 zł został pokryty ze środków Szkoły.

(dowód: akta kontroli str. 225, 227-229, 233-234)

3. W okresie objętym kontrolą Szkoła realizowała skierowane do rodziców i społeczności lokalnej zadanie „Dostarczanie informacji o sposobach rozpoznawania wszelkich zagrożeń u swoich dzieci, a także doskonalenie umiejętności wychowawczych”. Realizacja zadania odbywała się przy pomocy działań przewidzianych w SPP:

Wychowawcy klas rozdawali, na pierwszych spotkaniach z rodzicami w roku szkolnym, ulotki przygotowane przez pedagogów, zawierające wyciągi z aktów prawnych oraz ze Statutu Szkoły w zakresie obowiązków ucznia oraz zasad wymierzania kar. Rozdawane były również ulotki dotyczące narkotyków, w tym

tw. „dopalaczy”, mające na celu uświadomienie rodzicom zagrożenia narkomanią, wskazujące objawy zażywania poszczególnych narkotyków, jak rozpoznać, że dziecko może mieć kontakty ze środowiskiem narkotycznym oraz informujące o instytucjach świadczących pomoc w rozwiązaniu różnego rodzaju problemów wychowawczych, w tym związanych z uzależnieniami narkotykowymi.

(dowód: akta kontroli str. 133-134, 151-162, 170, 176-177)

W roku szkolnym 2011/2012, w dniu 17 listopada 2011 r. zorganizowano spotkanie z rodzicami, z udziałem przedstawiciela Policji, który zapoznał rodziców z zasadami odpowiedzialności za popełnianie przez młodzież czynów karalnych oraz wykroczenia przeciw porządkowi publicznemu.

(dowód: akta kontroli str. 117-120, 127-129, 220-225)

Na tablicy ogłoszeń pedagoga szkolnego wywieszone zostały na stałe informacje o instytucjach wspierających szkołę. Na tablicy ogłoszeń oraz na stronie internetowej Szkoły corocznie udostępniany był harmonogram prac Szkoły, w którym przewidziano, oprócz spotkań z rodzicami, również daty dni otwartych.

(dowód: akta kontroli str. 133-134, 366-371)

W roku szkolnym 2010/2011 rodzice uczniów wszystkich klas zostali zapoznani z problemem dopalaczy w trakcie wywiadówek na początku roku. Wykorzystano w tym celu ulotki otrzymane z SANEPIDu. Począwszy od roku szkolnego 2011/2012 ulotki były wręczane rodzicom uczniów klas pierwszych – również w czasie wywiadówek.

(dowód: akta kontroli str. 134, 169-170, 176-177)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Część działań z zakresu profilaktyki narkomanii było podejmowanych w sposób niespójny i nieskoordynowany. Kontrola wykazała, że niektóre działania trafiały do tej samej grupy uczniów parokrotnie (ten sam temat był poruszany w jednej klasie zarówno na lekcjach wychowawczych, jak i na zajęciach WDŻ), bądź nie trafiały do pewnych grup uczniów w ciągu całego cyklu kształcenia w ogóle.

Przykładem są:

- zajęcia w roku szkolnym 2010/2011 uświadamiające zagrożenia wynikające z zażywania tzw. dopalaczy: klasy 1 TŻA, 2 TK, 2 TOT¹³ zostały objęte zajęciami dwukrotnie – raz na godzinie wychowawczej, drugi raz na WDŻ,
- w roku szkolnym 2011/2012 objęto zajęciami „Dopalacze – legalne zagrożenie dla każdego” jedną klasę pierwszą (1C) – na 11 klas, natomiast pozostałe klasy pierwsze, wg wyjaśnień pedagoga – Agaty Kielbiowskiej, powyższe treści miały realizowane w ramach zajęć „Zagrożenia życia rodzinnego – narkotyki”, na których realizowano elementy programu „Narkotyki albo życie”,
- w roku szkolnym 2011/2012 zajęciami o dopalaczach na godzinie wychowawczej objęto klasę 3 TK, pomimo że (jak wynika ze sprawozdań pedagoga szkolnego oraz informacji przekazanych do Sanepidu) mieli zostać objęci tymi zajęciami w roku poprzednim,
- pomimo że zajęcia „Narkotyki albo życie” były skierowane do klas pierwszych, w roku szkolnym 2010/2011 przeprowadzono je w trzech (na 11) klasach pierwszych (1PC, 1 KA, 1THB), dwie klasy (1TK i 1TOT) objęte zostały tymi zajęciami jako klasy trzecie w roku szkolnym 2012/2013, natomiast w stosunku do pozostałych klas (tj. 1THA, 1TŻA,

¹³ Skrót z literą „T” oznaczają klasy technikum, pozostałe - klasy szkoły zasadniczej zawodowej.

1 TŻB, 1TG i 1C), pedagodzy szkolni, oświadczyli, że zajęcia będą przeprowadzone w obecnym roku szkolnym, tj. 2012/2013.

- klasa 1 KB w roku szkolnym 2010/2011 nie została objęta zajęciami „Narkotyki albo życie” przez cały dwuletni cykl kształcenia, co pedagodzy szkolni wyjaśnili przeoczeniem.

(dowód: akta kontroli str. 82-83, 103-104, 169-170, 271-276, 279-323, 338-343)

Pedagodzy szkolni wyjaśnili m.in., że nie zawsze udaje się zrealizować zajęcia „Narkotyki albo życie” w klasach pierwszych z uwagi na specyfikę szkoły, tj. miesięczne praktyki zawodowe klas technikalnych, w trakcie których nie odbywają się zajęcia lekcyjne, zajęcia praktyczne klas zasadniczych, odbywające się dwa lub trzy razy w tygodniu na warsztatach szkolnych lub u prywatnych pracodawców poza szkołą, jak również konieczność zrealizowania podstawy programowej WDŻ i innych zajęć. Dlatego Szkoła stara się zrealizować zajęcia w ciągu całego cyklu kształcenia.

(dowód: akta kontroli str. 133, 338-343)

W ocenie NIK, przyczyną braku spójności i koordynacji w działaniach jest nierzetelne opracowanie Szkolnego Programu Profilaktyki, w szczególności brak wskazania populacji (grup wiekowych), do których dane zajęcia miałyby być skierowane oraz terminów ich realizacji.

2. Nierzetelne sporządzanie przez pedagogów szkolnych sprawozdań:

- w sprawozdaniach z realizacji Szkolnego Programu Wychowawczego i Szkolnego Programu Profilaktyki za lata 2010/2011 i 2011/2012 wskazano, że zajęcia profilaktyczne „Narkotyki albo życie” zostały zrealizowane w klasach pierwszych, natomiast zajęcia te zostały przeprowadzone w roku szkolnym 2010/2011 - w trzech klasach pierwszych (na 11 klas) i dwóch klasach drugich, a w roku szkolnym 2011/2012 – w dziesięciu klasach pierwszych (na 12 klas),
- w sprawozdaniu ze Szkolnego Programu Wychowawczego i Szkolnego Programu Profilaktyki za rok szkolny 2011/2012 wykazano realizację zajęć „Dopalacze – legalne zagrożenie dla każdego” w klasach pierwszych, natomiast zajęcia te zostały przeprowadzone w jednej klasie pierwszej (na 12 klas),
- w sprawozdaniu z działalności pedagoga szkolnego za rok szkolny 2010/2011 wskazano realizację zajęć pt. „Dopalacze-legalne zagrożenie dla każdego” we wszystkich 38 klasach, natomiast z dokumentacji szkolnej – dzienników lekcyjnych wynika, że zajęcia te zostały przeprowadzone w 22 klasach.

(dowód: akta kontroli str. 271-276, 279-282, 338-339)

Osobami odpowiedzialnymi za sporządzenie sprawozdań byli pedagodzy szkolni: Ewa Duda i Agata Kielbiowska. Pedagodzy wyjaśnili, że sprawozdania z realizacji programów zostały sporządzone błędnie z powodu przeoczenia. Natomiast w odniesieniu do sprawozdania z działalności pedagoga szkolnego za rok szkolny 2010/2011, w sprawozdaniu ujęto informacje uzyskane w trakcie rozmów z wychowawcami, którzy potwierdzili przeprowadzenie zajęć.

(dowód: akta kontroli str. 338-345)

Uwagi dotyczące
badanej działalności

W kontrolowanym okresie na terenie szkoły organizowane były zajęcia profilaktyczne w ramach projektu „Stop uzależnieniom – wybieram aktywność, zajęcia dla uczniów radomskich szkół zawodowych” realizowanego przez Gminę Miasta Radomia, współfinansowanego przez Unię Europejską. Zajęcia w roku

szkolnym 2010/2011 skierowane były do wszystkich uczniów szkoły, natomiast w roku szkolnym 2011/2012 – tylko do uczniów klas pierwszych. Zajęcia były prowadzone z inicjatywy Urzędu Miejskiego w Radomiu, udział szkoły w projekcie sprowadzał się do działań logistycznych, tj. udostępnianie pomieszczeń, podziału uczniów na grupy, ustalania terminów spotkań pozalekcyjnych. Podmioty realizujące zadania w ramach projektu nie podlegały nadzorowi Dyrektora Zespołu Szkół.

Mając na uwadze powyższe, działania w ramach projektu nie były objęte kontrolą NIK.

(dowód: akta kontroli str. 117-120, 395- 404)

2.2. Podejmowanie działań interwencyjnych

Opis stanu
faktycznego

W kontrolowanym okresie Szkoła nie podejmowała działań interwencyjnych w związku z używaniem, posiadaniem lub rozprowadzaniem środków odurzających lub substancji psychotropowych przez uczniów, z uwagi na fakt, że nie stwierdzono przypadków znajdowania się uczniów pod wpływem narkotyków, ani podejrzeń o posiadanie przez uczniów substancji przypominającej narkotyk. Na terenie szkoły nie znaleziono również żadnych substancji przypominających wyglądem narkotyk.

(dowód: akta kontroli str. 117-120, 135)

2.3. Organizacja i udzielanie pomocy psychologiczno-pedagogicznej

Opis stanu
faktycznego

Pomoc psychologiczno-pedagogiczna w Zespole Szkół na rzecz uczniów, ich rodziców i nauczycieli była udzielana na zasadach określonych w rozporządzeniach w sprawie zasad udzielania i organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach¹⁴, przez dwóch pedagogów szkolnych – Ewę Dudę i Agatę Kielbiowską.

(dowód: akta kontroli str. 33-39, 115-116, 372-394, 406-407)

Zespół Szkół współpracował z Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną nr 3 w Radomiu. Współpraca polegała na uczestniczeniu w organizowanych przez PPP grupach wsparcia dla pedagogów – średnio raz w miesiącu oraz prowadzeniu bieżących konsultacji w indywidualnych sprawach uczniów posiadających opinie (np. w sprawie dostosowania wymagań edukacyjnych do indywidualnych potrzeb ucznia) lub orzeczenia (np. o potrzebie kształcenia specjalnego).

(dowód: akta kontroli str. 372-394, 406-407)

W związku z niestwierdzeniem przypadków używania narkotyków przez uczniów oraz zagrożenia uzależnieniem, w okresie objętym kontrolą nie udzielano pomocy psychologiczno-pedagogicznej w tym zakresie.

(dowód: akta kontroli str. 135, 406-407)

Pedagog szkolny – pani Agata Kielbiowska wśród głównych problemów uczniów związanych z koniecznością udzielenia pomocy psychologiczno-pedagogicznej wskazała: wagary, palenie papierosów, bezrobocie rodziców, rozpad rodziny, wulgaryzmy, eurosieroctwo i biedę.

(dowód: akta kontroli str. 135)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie, mimo stwierdzonych nieprawidłowości, działalność w badanym obszarze.

Ocena cząstkowa

¹⁴ Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 7 stycznia 2003 r. obowiązywało do 31 stycznia 2011 r. W dniu 1 lutego 2011 r. weszło w życie rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z 17 listopada 2010 r.

IV. Wnioski

Wnioski pokontrolne

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli¹⁵, wnosi o:

1. Uzupełnienie Szkolnego Programu Profilaktyki o elementy pozwalające na dokonanie rzetelnej ewaluacji skuteczności programu oraz o wskazanie populacji i terminów realizacji konkretnych działań.
2. Prowadzenie spójnych i skoordynowanych działań z zakresu profilaktyki narkomanii.
3. Przeprowadzanie pełnej ewaluacji SPP.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Warszawie.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 14 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

....., dnia
Miejscowość Data

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Warszawie

Kontroler
Ilona Bożek
Starszy inspektor kontroli państwowej

.....
Podpis

.....
Podpis

¹⁵ Dz.U. z 2012 r., poz.82